

TEL AVIV UNIVERSITY
אוניברסיטת תל אביב

The Tami Steinmetz Center
for Peace Research

المركز الفلسطيني
للبحوث
السياسية والمسحية
Palestinian Center for
POLICY and
SURVEY RESEARCH

משאל עמים: הסקר הישראלי-פלסטיני המשותף

16 פברואר 2017

למרות רמות חשדנות גבוהות ופחד הדדי, פתרון שתי המדינות זוכה לרוב ב'משאל

עמים' סקר ישראלי פלסטיני משותף

רוב הישראלים (55%) ומיעוט נרחב בקרב הפלסטינים (44%) תומכים בפתרון שתי המדינות. זוהי ירידה לעומת סקר שנערך ביוני 2016, בו תמכו בפתרון זה 59% מהישראלים ו-51% מהפלסטינים. עם זאת, עדיין יש לפתרון שתי המדינות תמיכה הגדולה משמעותית מהתמיכה במדינה אחת או בקונפדרציה. שתי האלטרנטיבות נתמכו רק על ידי 24% או 28% מהישראלים ומעט מעל שליש מהפלסטינים (לעומת רוב בקרב ערבים ישראלים).

התמיכה במסגרת מפורטת של הסכם קבע המבוססת על סבבים קודמים של מו"מ, נמוכה מהתמיכה העקרונית בפתרון שתי מדינות. פחות ממחצית הישראלים והפלסטינים השיבו כי ייתמכו במסגרת מפורטת. שורת תמריצים שנועדו לשכנע את המתנגדים להסכם, הראתה כי ישנו פוטנציאל משמעותי לשינוי עמדות ולגיבוש רוב התומך בהסכם קבע מפורט.

כך עולה מסקר שבוצע במהלך דצמבר 2016 בקרב 1270 פלסטינים ו-1207 ישראלים, והתמקד באפשרויות שונות ליישוב הסכסוך, במתן תמריצים עבור המתנגדים לו ובדיקת רמות האמון ו/או החשדנות בין הצדדים. הסקר בדק גם ציפיות מהממשל האמריקני החדש בנוגע לסכסוך הישראלי פלסטיני, מידת השפעה של החברה האזרחית וההנהגה הדתית.

ממצאים

כאשר הוצגה לנשאלים עסקת חבילה מפורטת להסדר קבע על פי מתווים שהושגו בסבבי מו"מ קודמים, רק 42% מהפלסטינים ו-48% מהישראלים (41% בקרב יהודים ישראלים, 88% בקרב ערבים ישראלים) אמרו שיתמכו בחבילה זו. התוכנית שהוצגה כוללת מדינה פלסטינית מפורזת, נסיגה ישראלית אל הקו הירוק (לפני 1967) עם תיקוני גבול ביחס של 1:1, איחוד משפחות בישראל של 100,000 פליטים פלסטינים, מערב ירושלים כבירת ישראל ומזרח ירושלים כבירת המדינה הפלסטינית (העיר העתיקה תחולק בין הצדדים), וסיום הסכסוך והתביעות ההדדיות.

אבל כשהוצגו למתנגדים להסכם כזה תמריצים שונים, הממצאים העידו על פוטנציאל לתמיכה משמעותית בהרבה. חלק מהתמריצים הוצגו בנפרד ליהודים ישראלים, לערבים ישראלים ולפלסטינים, ולגבי תמריצים זהים נשאלו כל האוכלוסיות.

מתוך שלושת התמריצים הזוהים שהוצגו לכל מי שהביעו התנגדות להסכם, הסכם אזורי כולל בין העולם הערבי לישראל, זכה לשיעור תמיכה דומה בשני הצדדים: 30% מהישראלים היהודים ו-28% מהפלסטינים שהתנגדו

למתווה ההסכם גילו נכונות לתמוך בהסכם שיכלול מרכיב זה. כשמצרפים את המשיבים הללו לתומכי ההסכם, הרי שהסכם אזורי מהווה תמריץ המגדיל את רמת התמיכה בעסקת החבילה ל-57% בקרב הפלסטינים ול-58% בקרב ישראלים יהודים.

בין התמריצים הנוספים היו כאלה שלא נבחנו בסבבי מו"מ קודמים. לדוגמה:

- בקרב ישראלים יהודים התמריץ המוביל היה: "היהודים שעזבו את בתיהם במדינות ערב, שמחן היו צריכים לברוח בגלל מלחמת העצמאות והקמת מדינת ישראל יקבלו פיצויים עבור הרכוש שהשאירו מאחור" – 40% מהישראלים היהודים היו מוכנים לשנות את דעתם ולתמוך בחבילת שלום שתכלול סעיף זה
- התמריץ המוביל בקרב פלסטינים וישראלים ערבים שהתנגדו למתווה היה: "עובדים פלסטינים יוכלו לעבוד באופן חופשי במדינת ישראל לאחר הקמתה של מדינה פלסטינית". 44% מהפלסטינים ו-47% מהישראלים הערבים שהתנגדו, אמרו כי ייתמכו במתווה שיכלול סעיף זה.

הן בחברה הישראלית והן בחברה הפלסטינית יש שסעים אידאולוגיים ודתיים עמוקים. בקרב תומכי הפת"ח, כמעט שני שלישי תמכו במתווה שהוצג לשתי המדינות, לעומת רק חמישית (21%) מתומכי חמאס. בקרב ישראלים יהודים שדיווחו על האידאולוגיה הפוליטית שלהם, קצת פחות מחמישית מאנשי הימין תומכים במתווה ההסכם לעומת 90% מאלו שהציגו את עצמם כאנשי שמאל וכמעט חצי (47%) מאנשי המרכז. בקרב ישראלים יהודים חילוניים, 61% תומכים בהסכם; אבל רק 24% מהיהודים המסורתיים ו-9% מהדתיים והחרדים. כך גם בצד הפלסטיני, כמעט שני שלישי מאלו שהגדירו עצמם כ"לא דתיים" תמכו בשתי המדינות (64%), 47% מאלה שאמרו שהם "קצת דתיים" ורק 35% מאלו שהגדירו עצמם דתיים.

כיצד פלסטינים וישראלים תופסים זה את זה: מידת האמון בין פלסטינים לישראלים נמוכה ביותר. 86% מהפלסטינים השיבו שאי אפשר לסמוך על היהודים הישראלים, בעוד 71% מהישראלים לא מאמינים לפלסטינים. זאת ועוד, 51% מהישראלים היהודים 48% מהישראלים הערבים ו-68% מהפלסטינים מסכימים ש: "אי אפשר לנקוט צעדים שיהיו טובים לשני הצדדים; מה שטוב לאחד הצדדים מזיק לאחר". מן הממצאים עולה ש-66% מהיהודים הישראלים מפחדים מפלסטינים ו-60% מהמתנחלים מפחדים מהערבים הישראלים. בקרב הפלסטינים, 43% אמרו שהם מפחדים מיהודים ישראלים באופן כללי, ו-52% מפחדים מחיילים וממתנחלים חמושים. רוב הערבים הישראלים (82%) לא מפחדים מהיהודים הישראלים.

ממשל טראמפ: הישראלים והפלסטינים מסכימים לגבי נטייתו הכללית של הממשל החדש: רוב גדול בשתי האוכלוסיות מאמין שהנשיא טראמפ נוטה לטובת ישראל בנוגע לסכסוך. לרוב המשיבים, בשני הצדדים, יש ציפייה נמוכה להתקדמות המו"מ: רק 10% בקרב הפלסטינים וקצת יותר מרבע מהישראלים חושבים שטראמפ ינסה לחדש את המגעים בין הצדדים.

טעות הדגימה הסטטיסטית בסקר היא 3%. התקציר הנ"ל הוכן על ידי ד"ר ח'ליל שקאקי וואליד לדאווה מ-PSR וד"ר דליה שיינדלין בשיתוף עם מרכז תמי שטינמץ למחקרי שלום ומנהל, ד"ר אפרים לביא.

לפרטים נוספים ותיאום ראיונות: רועי ילין, 054-4654431